

MILJØVERNDEPARTEMENTET

Forsikringsbransjens rolle i klimaarbeidet

Heidi Sørensen,
statssekretær

FNHs årskonferanse
31. mars 2009

Foto: Marianne Gjerv

Været og klimaet har skiftet til alle tider. Mennesker har alltid følt seg små i møtet med mektige naturkrefter.

Nå har likevel menneskene bidratt til en dramatisk endring i atmosfæren. Forskerne har lenge advart oss, og vi ser nå at klimaendringene får konsekvenser, både for naturen og samfunnet.

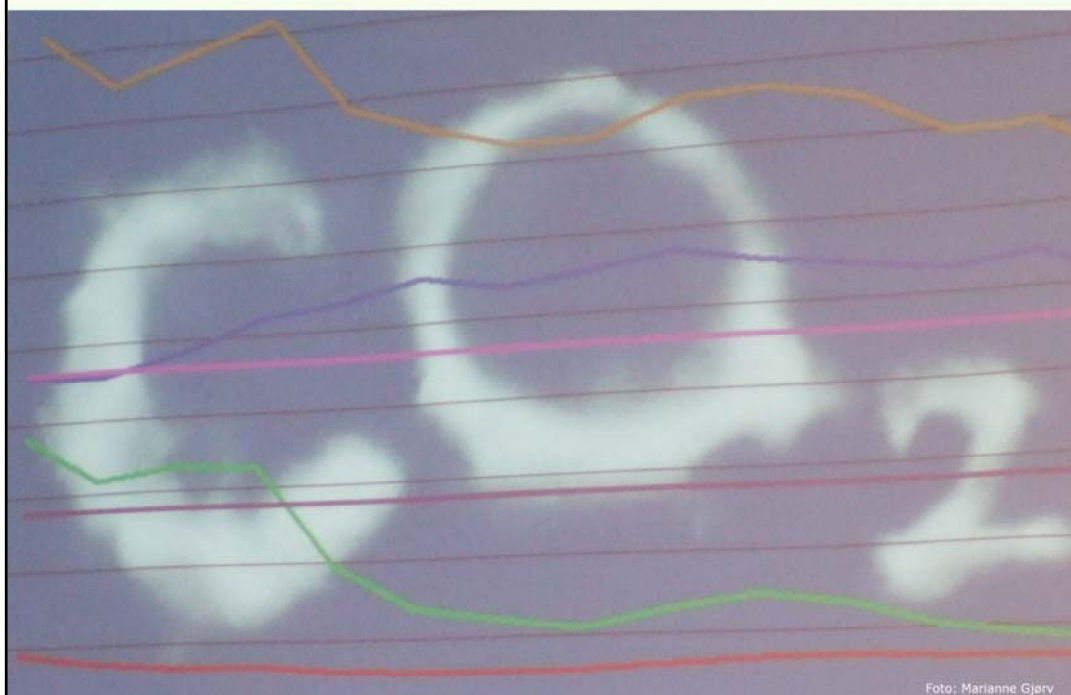
I disse dager er det finanskrisen som dominerer. Bedrifter legges ned og folk mister jobben.

Landene bruker enorme ressurser for å få økonomien tilbake på rett spor.

Men da må vi bruke finanskrisen til å skifte spor, til et spor der bærekraftig energi legges til grunn.

Vi må sørge for at de ulike tiltakspakkene bygger bro, fra den gamle økonomien over til framtidens lavutslippssamfunn.

Klimakrisen og finanskrisen

Jeg er glad for å være her i dag.

Først og fremst fordi jeg får snakke om et tema som jeg er opptatt av, fordi klima står på dagsorden.

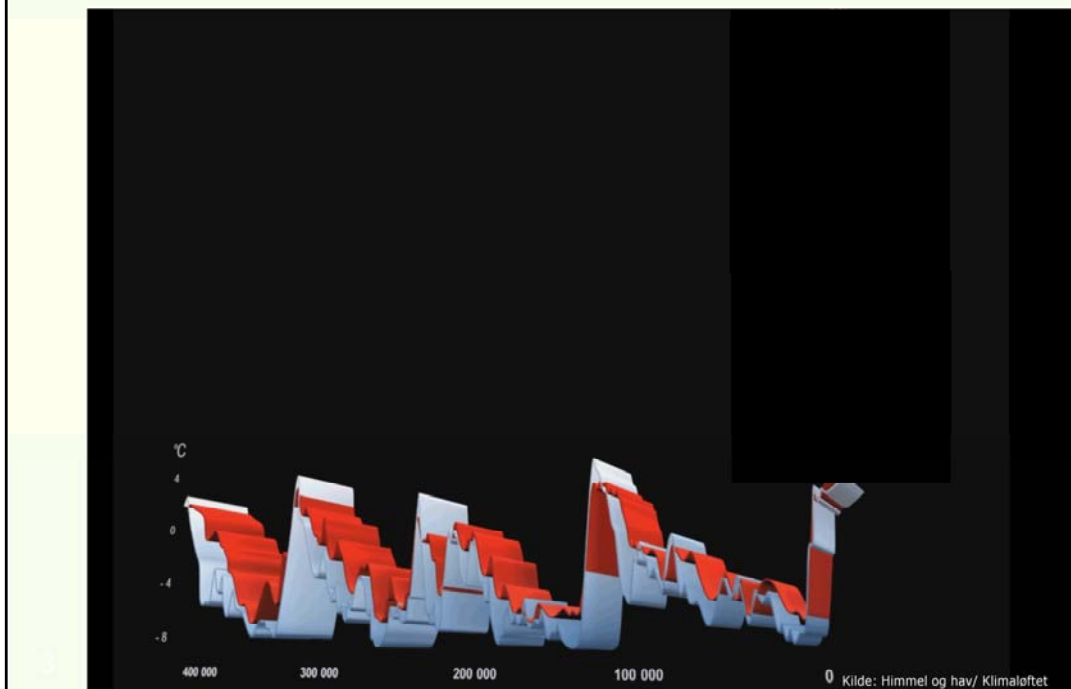
Men også fordi jeg vet at mange i denne bransjen er opptatt av klima og bærekraft, har gjort en stor innsats.

Forsikringsbransjen har vært blant de som tidlig har sett at klimaendringene får konsekvenser.

Det er lenge siden de første "grønne fondene" ble lansert. Ildsjeler har bidratt til å utvikle nye markeder og nye framtidsretta finansielle produkter.

Og forsikringsbransjen spiller en viktig rolle når det gjelder samfunnets tilpasning til klimaendringene. Jeg kommer tilbake til det litt senere.

Klimagasser og oppvarming

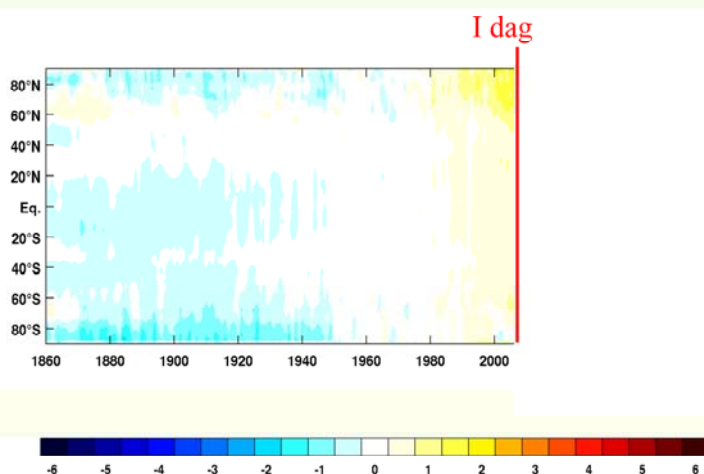
[Er lagt inn to animasjoner]

Figuren viser sammenhengen mellom temperatur og klimagasser, basert på analyser av iskjerner fra Antarktis. Det blå beltet viser temperatur, det røde beltet viser konsentrasjonen av CO₂

Utslippene de siste årene har økt med rekordfart.

Konsentrasjonen av klimagasser i atmosfæren fortsetter å øke, og vil gjøre det i lang tid framover.

Ukjent terreng

Kilde: Bjerknessenteret (Ensemble Mean IPCC 4AR, Scenario A2)

Figuren er fra en presentasjon fra Bjerknes senteret i Bergen. Den viser temperaturøkning globalt fra 1860 til i dag og endringene i temperaturen på ulike breddegrader (ekvator midt på).

Den illustrerer forventet gjennomsnittlig global oppvarming fra sør (sydpolen nederst) til nord.

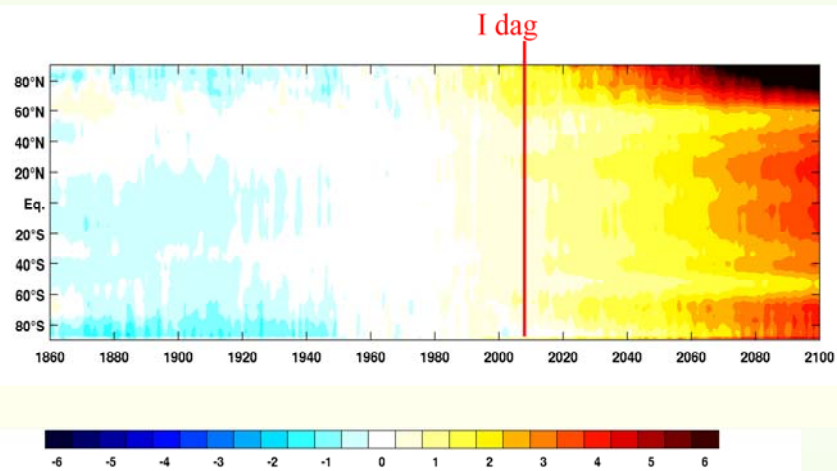
Vi ser at det er blitt varmere, blitt mer gult, særlig mot nordpolen.

Vi beveger oss inn i ukjent terreng. Ingen vet sikkert hvor mye varmere det vil bli og hvilke konsekvenser oppvarmingen vil få, verken for naturen, samfunnet eller for folk flest

Men en del endringer ser vi klart, og noen trender og tendenser er tydelige.

[Trykk til neste lysark for å se resten av figuren]

Ukjent terreng

5

Kilde: Bjerknessenteret (Ensemble Mean IPCC 4AR, Scenario A2)

Utover i dette hundreåret vil det skje dramatiske endringer.

På figuren ser vi FNs klimapanelts framskrivninger (mellomalternativet) fram mot 2100.

Særlig nordområdene vil få en betydelig temperaturøkning, 5-6 grader.

Grønlandsisen smelter

I 2004 fløy jeg over Grønland.

Det gjorde inntrykk – jeg fikk se smeltesjøene, innsjøer, midt ute på isen.

Å vite at isen noen steder er 3000 meter tykk, det gjør at du føler kraften i klimaendringene.

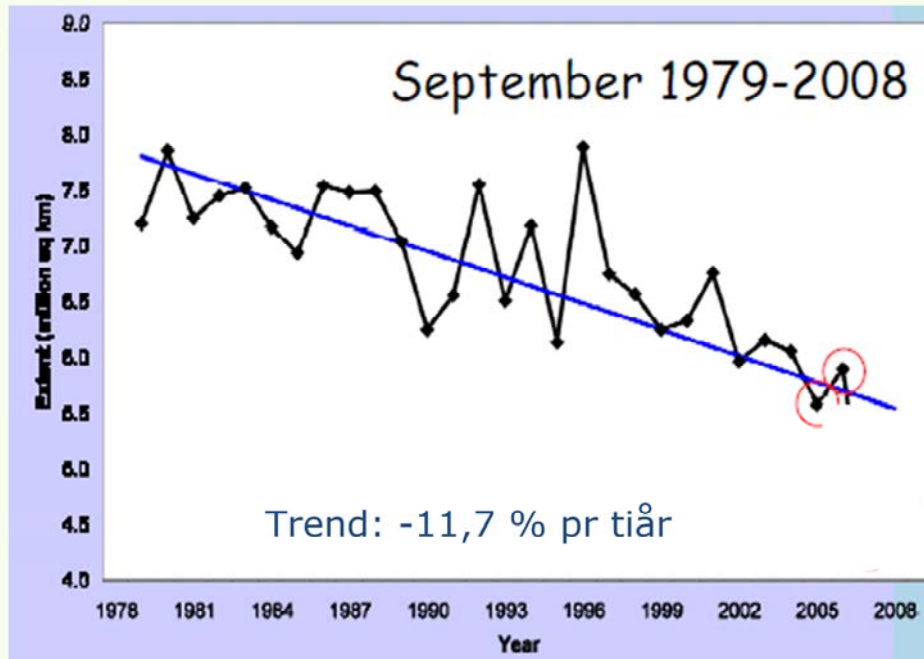
Grunnen til besøket i Nuuk på Grønland, var presentasjonen av ACIA-rapporten, om konsekvensene av klimaendringene i Arktis.

Besøket var nyttig, lærte mye om issmeltingen på Grønland, og hva det innebærer.

Men, de mest dramatiske endringene har vi sett de aller siste årene.

Om Grønlandsisen smelter, stiger havet med 6 eller 7 meter.

Isdekke i Arktis

Kilde: Norsk polarinstitutt 2009

[Er lagt inn to animasjoner]

Isdekket i Arktis i 2008 er 9,4 % høyere enn rekordåret 2007,

men 15,0 % lavere enn 2005 som inntil i år var det året med nest-minst isdekke.

Isdekket ligger hele 33,1 % under langtidsgjennomsnittet for perioden 1979-2000.

Situasjonen i 2008 understreker tydelig trenden som peker mot et stadig mer isfritt Arktis sommerstid.

2 graders målet

FNs klimapanel gir oss noen få år på å snu utviklingen.

Om vi skal nå målet om å begrense global oppvarming til 2 grader, må utslippsveksten stanse innen 2015.

De rike landene må kutte sine utslipp med 25-40 prosent innen 2020, kanskje 80-90 prosent kutt fram mot 2050.

Norge jobber for at en ny global klimaavtale skal ta utgangspunkt i 2 graders målet.

Lagre CO2 i bakken?

Bildet: Sleipner plattformen, der om lag 1 mill tonn CO2 hvert år separeres fra den produserte naturgassen, sendes tilbake ned i bakken, lagres permanent.

Kanskje vi må bli karbon negative, fange karbon fra atmosfæren og deponere i de gamle oljebrønnene, for å hindre at oppvarmingen løper løpsk?

Å rense luften og putte tilbake i bakken det som vi nå henter opp fra bunnen av Nordsjøen - det vil koste mye penger.

Denne regjeringen har jobbet hardt for etablering av et testsenter på Mongstad, teste ut ulike løsninger for å fange CO2 fra gasskraftverk.

Prislappen for testsenteret er nå beregnet til over 5 milliarder kroner.

Da holdes kostnadene for transport og lagring av CO2 utenfor.

EU et langt skritt videre

Bildet: EU-kommisjonen i Brussel med informasjon om bærekraftig energiuke i 2008.

Likevel er det min spådom at krav til CO2 håndtering vil komme på sikt.

Regjeringens mål er at ny teknologi skal bidra til at prisen blir konkurransedyktig under et framtidig strammere og mer omfattende kvotesystem.

Kvotepreisen skal bli så høy, og CO2 fangst så billig, at fangst blir lønnsomt.

EUs omfattende klima- og energipakke fra i vinter, har bragt CO2 håndtering et langt skritt framover.

Pakken omfatter bl.a. regelverk for lagring og støtteordninger for fangstanlegg.

Store kostnader

Bildet viser flombarrierene ved innløpet til London/Themsen

McKinsey har tidligere i år lagt fram sin andre klimarapport, "Veien til lavutslippssamfunnet".

Det er et klart budskap om at det er mulig å nå utslippsreduksjoner i tråd med 2-graders-målet. Vi har langt på vei løsningene som trengs, men det vil kreve store investeringer i utslippsfri teknologi, særlig for energi og transport.

For finansmarkedene blir det et stort løft. McKinsey anslår finansieringsbehovet til over 500 milliarder årlig i 2020, som øker til 800 milliarder ti år senere.

Rapporten konkluderer med at dette er håndterbart, og at det er kapasitet i markedet til å finansiere et slikt tempo i omleggingen.

Men dette lykkes kun om finansbransjen kaster seg inn i kampen, bidrar aktivt til å utvikle nye finansieringsordninger.

Alle vil bli karbonnøytrale ...

I det siste har vi hørt om mange som har som mål at sin virksomhet skal bli karbonnøytral.

Utfordringen til dere er hvordan finans og forsikring kan bidra til at selskapene tar større klimaansvar.

Klimapolitikk er nemlig også lønnsomt.

Den nevnte rapporten fra McKinsey trekker fram energieffektivisering som et helt opplagt tiltak.

Det er både lønnsomt og kan gi store kutt.

Det som mangler, er pådrivere som kan bidra til at energisparing kommer på dagsorden.

Obama er en pådriver for endring, i møte med både klimakrisen og finanskrisen.

Han har gitt delstatene i USA (bl.a. California), større frihet til å stille strenge miljø og klimakrav, utover det som ligger i de føderale lovene.

Fra Nairobi fikk vi for noen uker siden bekreftet at USA har snudd i spørsmålet om en global avtale om å begrense utslipp av kvikksølv.

En global kvikksølvavtale er et initiativ Norge og andre land har jobbet aktivt for i mange år, uten mye resultater. Men når USA nå snudde, og aktivt jobbet for å få med andre store land som Australia og Canada, så ser vi at også Kina kommer om bord.

Når utenriksminister Clinton tidligere i vinter besøkte Kina, ble klima løftet til topps på dagsorden, sammen med finanskrisen og regionale sikkerhetsspørsmål

Dette gir grunn til optimisme.

Time for
change

Aftenposten.no Oslo 0°C
Klikk her for andre byer »
Abonnement

Altinnhold | Nyheter | Sport | Meninger | Økonomi | Kultur | Oslopuls | Forbruker | Reise | Mat & Vin | Været

Innenriks | Utenriks | Politikk | Klima | Oslo | USA-valget | Fakta | Miljø | Viten | Kongelige | Helse | Leve | Siste 100 |

NYHETER UTENRIKS

Tvinger AIG til å betale tilbake

Både president Barack Obama (t.h.) og finansminister Timothy Geithner er opprørt over AIG-sjefenes samlede bonuser på 165 millioner dollar. Nå skal AIG tvinges til å betale pengene tilbake.
REUTERS/Larry Downing/SCANPIX

Samtidig som forsikringsgiganten AIG fikk krisehjelp fra staten, fikk toppsjefene flere millioner dollar i bonuser. Nå tvinges selskapet til å betale pengene tilbake.

Kilde: Aftenposten, mars 2009

Også i finanskrisen har Obama vært tydelig. Mange følger med på om han klarer å følge opp sitt slagord fra valgkampen: Time for change.

Obama har store ambisjoner om endring i den kultur og ukultur som har tatt oss dit vi er i dag. Faksimilen fra Aftenposten handler om Obamas kritikk av bonusordningen til forsikrings-selskapet "American International Group" AIG.

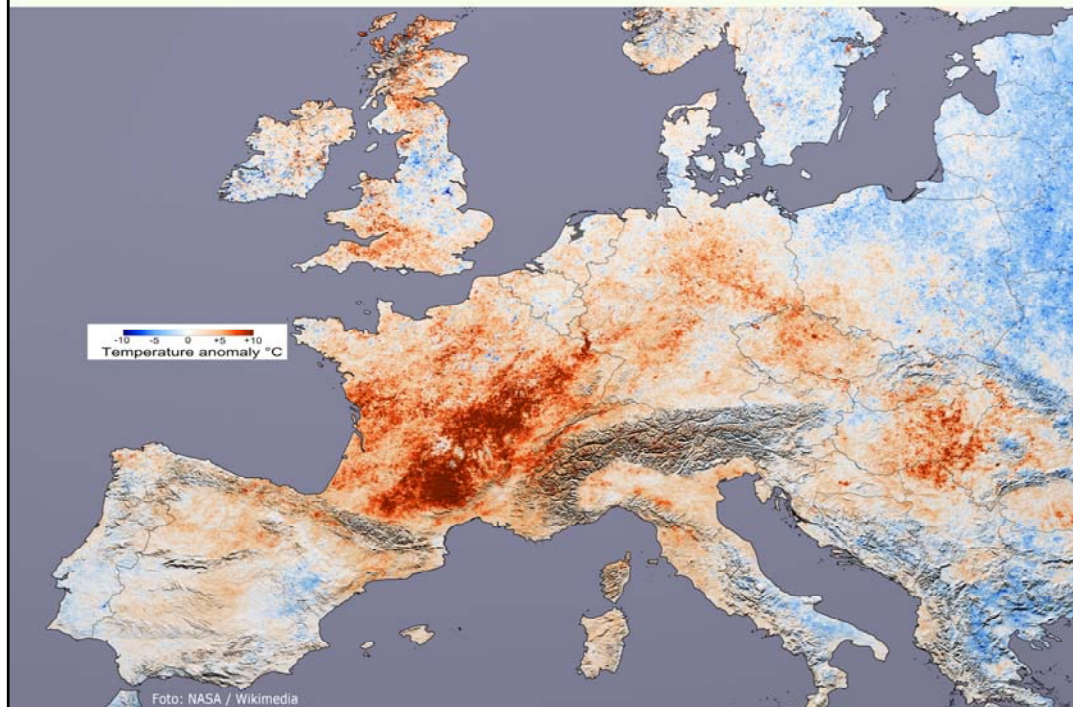
Finanskrisen har satt dype merker. Institusjoner som har preget kapitalmarkedene over lang tid, har falt for egne grep.

Krisen markerer et vendepunkt og en økt endringstakt, der nye vil ta over for de gamle.

Da er det særlig viktig med de visjonære og framtidsrettede lederne.

De som innser at vi ikke kan bygge framtida etter den gamle oppskriften. De som forstår at vi må endre kurs, før det er for sent.

Men klima endrer seg uansett

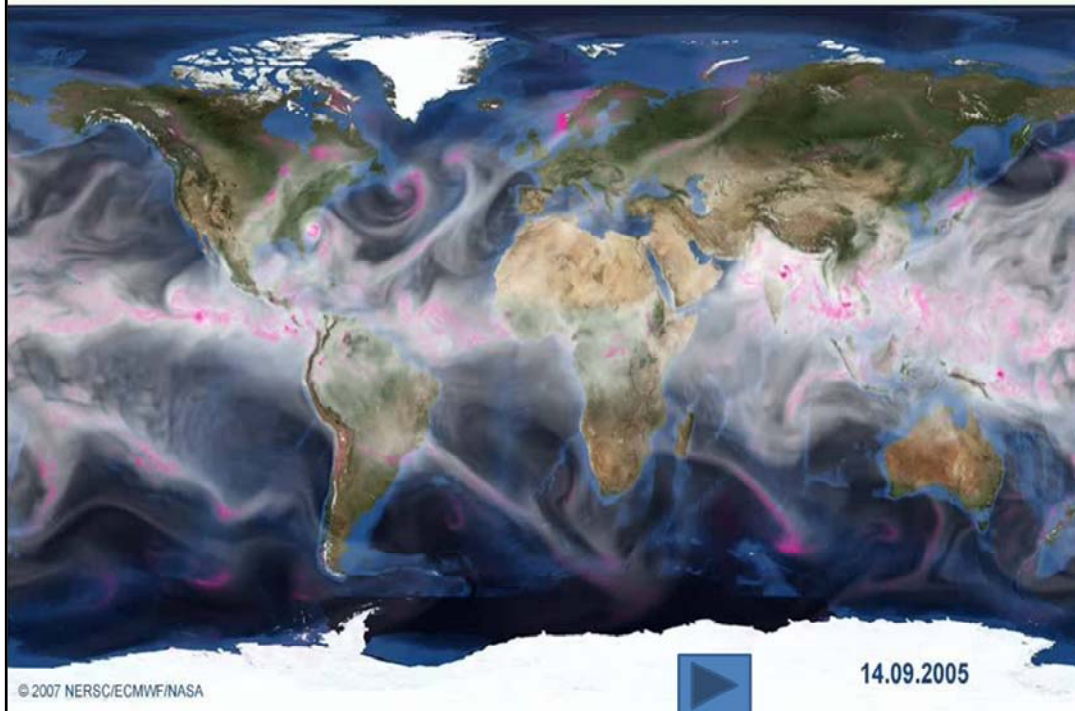
Bildet viser kart over temperaturen i Europa under hetebølgen i 2003.

Men selv om det nå er større optimisme rundt mulighetene for en ny global avtale, blir det mer og mer tydelig at klimaendringene uansett vil gi alvorlige konsekvenser.

Sommeren 2003 mistet over 30 tusen mennesker livet i hetebølgen i Europa.

I følge FNs klimapanel, må vi være forberedt på at rekordvarmen som Europa opplevde i 2003, vil være normale sommertemperaturer mot midten av dette århundret.

Globale klimaendringer påvirker Norge

Bildet viser værsystemene, skyer (hvitt/grått) og nedbør (rosa), 14. september 2005.

Ekstrem intens nedbør denne dagen, etter flere uker med store nedbørsmengder, utløste raset der liv gikk tapt.

Merk den intense rosa-fargen over Vestlandet, som altså illustrerer kraftig nedbør.

[Klikk på blå knapp nederst i bildet; lenke til video som viser værsystemene]

Hatlestad terrasse, Bergen 14.09.05

Bilde viser Hatlestad terrasse i Bergen 14. september 2005.

To store vannmettede jordskred rammet Hatlestad. Fire mennesker mistet livet.

Nå er det ikke nødvendigvis slik at man kan knytte slike enkelthendelser opp mot global oppvarming.

Men dette er et eksempel på en type hendelser som forskerne sier at vi kommer til å se mer av i framtiden.

Det er en utfordring for kommunene og andre å ta hensyn til dette.

Ny plandel i plan- og bygningsloven trer i kraft 1. jul i år. Den pålegger kommunene å gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyser som ledd i planprosessen.

Klimaendringene er ett av hensynene som ligger bak, og som det er viktig for utbyggere å forholde seg til.

Mange områder er utsatt

Bildet viser springflo på Bryggen i Bergen.

Klimaforskerne forteller oss at vi må regne med at det blir mer vanlig med ekstrem nedbør, med korte intense nedbørshendelser.

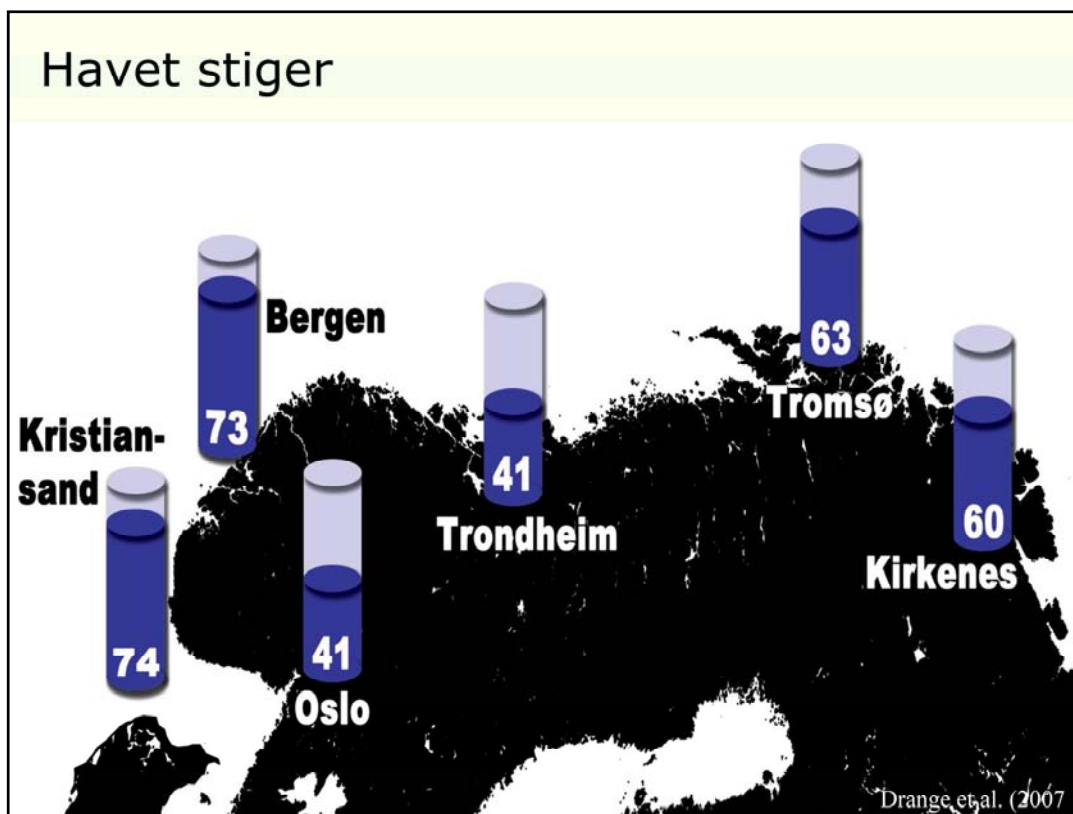
Også flom og springflo vil i økende grad bli en utfordring.

Avløpssystemer kommer under press, skader fra overvann, som følge av mer intens nedbør.

Mange kommuner og bedrifter vil være utsatt – stadig nye overraskelser vil komme.

Utsatte bygninger – mer nedbør gir økt fuktskade, store vedlikeholdskostnader.

Nye nedbørsmønstre kan gi flom i nye områder, som igjen kan føre til erosjonskader.

Bildet viser forventet havnivåstigning i de største byene.

En rapport med beregninger av forventet havnivåstigning er nå laget for alle kystkommunenene.

Også maksgrenser for stormflo er beregnet fram til 2100, slik at kommune og andre kan vite hva de bør planlegge for.

Klimatilpasning

Kilde: Miljøverndepartementet

Selv om vi stanset alle klimautslippene i dag, vil den globale oppvarmingen fortsette i mange tiår, blant annet fordi CO₂ har lang levetid i atmosfæren.

Vi må dermed forberede oss på klimaendringene, tilpasse oss et annet klima i framtiden.

Forsikringsbransjen kan bidra

Aftenposten.no Oslo -2°C
Klikk her for andre byer »

Alt innhold Nyheter Sport Meninger Økonomi Kultur Oslopuls Forbruker Reise Mat & Vin Været

Innoveriks | Utenriks | Politikk | Klima | Oslo | USA-valget | Fakta | Miljø | Viten | Kongelige | Helse | Leve | Sistio 100 |

NYHETER INNENRIKS

Ras i Namsos har tatt hus og hytter

Kilde: Aftenposten, mars 2009
Lars Møiten Flaan bor 200 meter fra raset. FOTO: Martin Hågensen / SCANPIX

Faksimilen fra Aftenposten viser jordraset i Namsos nylig, der mange ble husløse.

Som nevnt tidligere, er det ikke nødvendigvis slik at man kan knytte slike enkelthendelser opp mot global oppvarming.

Men flere forskere mener at mer ekstremvær vil bidra til å utløse hyppigere skred enn tidligere. Dette bør få konsekvenser for bl.a. lokalisering av nye byggefelt.

Forsikringsbransjen kan spille en viktig rolle i arbeidet med klimaendringene.

For risikoberegningene holder det ikke lenger med historiske data.

Selskapene må forsøke å ta inn også klimaendringene som en faktor.

Hvordan vil det slå ut i framtidens skadebilde? Hva vil det koste, den ekstra risiko som klima utgjør?

Vinn-Vinn situasjon

De selskapene som ikke er forberedt, som ikke klarer å fange opp hvordan klimaendringene vil prege framtidens skadebilde, vil tape i konkurransen.

Det er i selskapenes og kundenes egeninteresse å ta tak i denne utfordringen. Kunnskap er en knapp ressurs. Mange kommuner og bedrifter har liten kompetanse både på risikoanalyser og klima.

Det er mye som er usikkert omkring virkningene av klimaendringene. Selskapene har imidlertid en unik mulighet til å fange opp trender gjennom skadeoversikt og statistikker.

Om kundene i dag engasjeres i disse spørsmålene, vil det bidra til å holde kostnadene nede på sikt.

Selskapene må stille krav til kundene om å dokumentere at de tar hensyn til klimaendringene på områder som vann og avløp, bygninger og regulering av nye områder for utbygging.

Kanskje er det mulig å gi lavere premie til de som gjør denne jobben skikkelig?

Dette burde bære en vinn-vinn situasjon; selskapene får lavere forsikringsutbetalinger og kundene får lavere kostnader.

Spennende initiativ i England

Bildet er fra Picadilly Circus i London.

ClimateWise ble lansert i Storbritannia i 2007 og har mål å få forsikringsbransjen til å ta tak i klimautfordringen.

Dette er et spennende initiativ.

Jeg hører også at Finansnæringens hovedorganisasjon og forsikringsbransjen her hjemme har satt klima på dagsorden. Det er også tema på en nordisk konferanse oppunder det store klimamøtet i København til høsten.

Dette er kjærkomment. Jeg er sikker på at det ligger et stort potensial og mange muligheter i næringslivet, både for å få fart på utslippsreduksjoner og arbeide med klimatilpasning.

Bransjen kan være en viktig katalysator i dette arbeidet.

Klimatilpasning Norge

Regjeringen og det offentlige har også sin rolle å fylle.

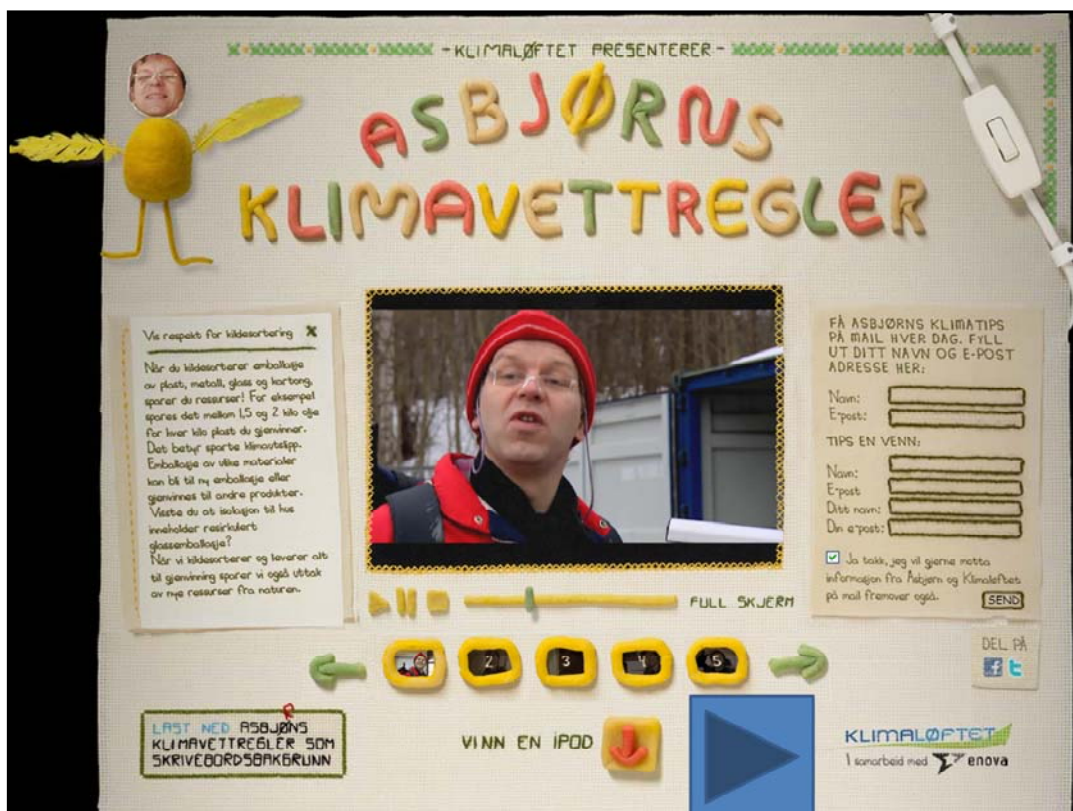
For et par uker siden åpnet miljø og utviklingsminister Erik Solheim den nye nettportalen "Klimatilpasning Norge".

På bildet er han sammen med informasjonsrådgiver i Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, som samarbeider med Miljøverndepartementet om nettportalen.

Regjeringen har også etablert et utvalg som skal utrede samfunnets sårbarhet og tilpasningsbehov som følge av klimaendringene.

Utvalget ledes av fylkesmannen i Sogn og fjordane, Oddvar Flæte. Forsikringsbransjen er representert ved Elisabeth Nyeggen.

Arbeidet startet opp i januar og rapporten er ventet til høsten neste år.

Denne uken deler Asbjørn Brekke sine klimavettregler med oss på sin egen hjemmeside, i samarbeid med Klimaløftet.

Nå skal vi ta en titt på dagens klimavettregel [trykk på vedlagte knapp].

Vi har alt vi
trenger, kanskje
med unntak av
politisk vilje...

...men politisk
vilje er en
fornybar ressurs.

Al Gore,
Nobelprisvinner